PALATUL DE LA MOGOŞOAIA

dr. Anca Badea

Arhitectura din vremea lui Constantin Vodă Brâncoveanu cunoaşte mari inovaţii şi nu atât în felul şi procedeele de construcţie dar mai ales în ornamentaţie. Nu se mai lucrează frumos doar pentru serviciul lui Dumnezeu, ci se fac şi case frumoase înconjurate de curţi bogate în care se putea desfăşura frumoasa şi bogata viaţă de curte deoarece voievodul şi curtenii se simt înăbuşiţi sub bolţile cămăruţelor mici, slab luminate prin ferestrele umbrite de turnurile de pază, care înconjurau vechile curţi domneşti. Se simte nevoia unor camere mari, spaţioase, ornate cu stucatură albă, care se va mai folosi şi la ornamentaţia balustradelor somptuoaselor scări. Acum se construiesc pridvoare largi şi foişoare de la care se admiră curţile mari cu frumoase grădini sau luciul heleşteielor. Acum se doreşte un spaţiu mai mare, mai multă lumină şi aer. O altă transformare este şi în exprimare: nu se mai spune Casă Domnească ci Palat începând cu domnia lui Vodă Brâncoveanu care-şi va numi astfel locuinţa de la Mogoşoaia[1].

Inspiraţia lui Brâncoveanu în ridicarea palatelor sale de la Mogoşoaia sau Obileşti poate că a venit de la construcţiile de la Filipeştii de Târg şi Afumaţi şi prin „*caietele*" şi „*cartoanele*" cu modele, care redau imaginile expresive ale tuturor fazelor de construcţie, începând cu alegerea locului şi până la „*tăierea panglicii inaugurale*", ale stolnicului Constantin Cantacuzino[2].

Casele domneşti din Ţara Românească atât prin structură cât şi prin plan reprezintă o adaptare locală a palatului seniorial bizantin de care se leagă prin materialele de construcţie, prin sistemele de boltire şi de decoraţie. Dacă în fostele oraşe bizantine s-a menţinut casa bizantină orăşenească, la noi a supravieţuit casa seniorială care s-a transformat după arta locală şi a dus la realizarea unui palat românesc desăvârşit sub forma palatului brâncovenesc. Materialele şi tehnica de construcţie sunt dovezi ale asemănării dintre arhitectura noastră şi cea bizantină mai veche. Acest lucru poate fi exemplificat prin coloana simplă şi stâlpul masiv ca elemente de sprijin pentru arcele semicirculare care preluau greutatea bolţilor: cupole, calote, bolţi semicilindrice pe arce dublouri dar şi unele detalii de decoraţie a faţadelor: diferite variante ale cornişelor formate din cărămizi dispuse în dinţi de ferăstrău ori formate

1. Virgil N. Drăghiceanu, *Palatele lui Constantin Brâncoveanu din Doiceşti, Potlogi, Mogoşoaia*, Institutul de Arte Grafice, Craiova, 1926, pp. 2-3.
2. Radu Ştefan Ciobanu, *Pe urmele stolnicului Constantin Cantacuzino*, Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1982, p. 136.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

din cărămizi convexe sau concave, în sfert de cerc suprapuse, ciubucele rotunjite sau arcadele oarbe[3]. Un alt element al preluărilor din arta bizantină îl constituie calotele pe pandantivi în unele încăperi şi pivniţe, boltirile etajate deasupra cărora se înălţau turnurile – lanternă ale bucătăriilor asemănătoare cu cele ale mănăstirilor de la Sfântul Munte Athos, coloanele puternice din piatră sau zid, care preluau greutatea arcurilor semicirculare sau trilobate în săli spaţioase, subsoluri şi foişoare[4].

Petrecerile societăţii noastre de sus se desfăşurau pe marginile locurilor care înconjurau Bucureştii unde aceasta îşi ridică *„maison de plaisance"*[5].

Palatul a fost înălţat de către Domn pentru fiul său, Ştefan, în anul 1702[6] *„Catastih de toate satele, cu Rumânii şi moşiile, casele, viile, ţiganii ce avem şi de la părinţi şi am cumpărat şi noi, care am împărţit copiilor noştri după cum am socotit şi cu dreptul, cum semnează înnainte anume: vlt 7217 Io Costandin Voevod..."*. *„Partea fiu-mieu Ştefan Brăncoveanul: satul Mogoşoaia peste tot hotarul, cu casele de piatră, cu curţile, cu viia, cu heleşteul, cu moara"*[7]. Pisania aşezată deasupra uşii foişorului dinspre curte în ziua de 20 septembrie 1702, când inaugurează palatul glăsuieşte astfel: *"Acest palat den temelie ieste zidit şi împrumuseţatu dec pre luminatul, înelţatul domnu Io Constantinu Băserabu Voevod, dăruit şi dat la al domnelui fiiu lui Ştefan B(rîncoveanu) moştenir(e) ohabnic(ă); săvârşind acest frumos locaş la anul de la H(ri)s(tos), 1702 septemvrie 20"*[8].

Este palazzo nobilului italian cu aceeaşi bogăţie în podoabe, dar pe fond bizantin pe care îl ridică prin mijlocirea sau influenţa secretarilor săi italieni, iar ridicarea lui înafara Bucureştilor se datora nevoii de odihnă şi recreere, de a lăsa deoparte eticheta greoaie a Curţii[9].

Palatele brâncoveneşti se deosebesc de curţile domneşti anteriore prin compoziţia lor ordonată simetric. Vechile incinte erau de formă neregulată atât datorită terenului pe care se aflau dar şi nevoii de apărare, iar în perioada brâncovenească forma devine rectangulară, în interiorul ei toate clădirile, inclusiv palatul, fiind dispuse în plan în raport cu o linie de compoziţie. Locul incintei era în apropierea unei ape astfel încât o latură se sprijinea chiar pe malul apei şi pe celelalte se ridicau zidurile. La mijlocul terenului, aflată spre calea de comunicaţie, se construia poarta şi între latura porţii şi faţada interioară a palatului, situat în centrul incintei, se afla curtea de onoare,

3. Corina Nicolescu, *Case, conace şi palate vechi româneşti*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1979, p. 58.
4. *Ibidem*, p. 59.
5. Virgil N. Drăghiceanu, *În amintirea lui Constantin Brâncoveanu 1714-1914. Lăcaşurile voevodului şi viaţa lui ochire arheologică*, Institutul de Arte Grafice Carol Gobl, Bucureşti, 1914, p. 85.
6. Vasile Drăguţ, *Arta brâncovenească*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1971, p. 18.
7. Nicolae Iorga, *Documente privitoare la Constantin Vodă şi sfârşitul lui*, Institutul de Arte Grafice şi Editura Minerva, Bucureşti, MCMI <1901>, pp. 155-159.
8. Virgil N. Drăghiceanu, *Palatele lui Constantin* ..., p. 31.
9. *Ibidem*, p. 19.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

flancată pe lateral de curtea de serviciu. Între faţada opusă intrării principale şi lac era amenajată grădina.

Originalitatea palatului domnesc se desprinde din armonia proporţiilor, din jocul de umbră şi lumină, decorul exterior şi cel interior, interpretarea motivelor ornamentale. Acestea împreună cu bogăţia palatelor, strălucirea reliefurilor în stuc viu colorat şi aurite sau a vastelor picturi murale duc la ceea ce s-a numit în arta românească „*palat brâncovenesc*"[10].

Un lucru comun al palatelor brâncoveneşti este lipsa scărilor interioare, comunicarea făcându-se doar prin scări exterioare din lemn sau piatră şi acest aspect fiind unul bizantin, deoarece casele bizantine şi seraiurile de pe Bosfor aveau scări exterioare, doar la casele fortificate fiind interioare. Deşi balcoanele palatelor veneţiene sunt mai înguste şi nu au rolul unei încăperi s-a făcut totuşi o apropiere între acestea şi loggia brâncovenească care se află în acelaşi plan cu restul construcţiei, este o cameră deschisă pe o latură cu perspectivă spre un lac, oferind un peisaj pitoresc[11].

Din punct de vedere al ornamentării noilor construcţii (zugrăveală, lemn, metal, mătase), ca şi în arta renaşterii şi a barocului se folosesc motive vegetale (vrejuri de tulpini încărcate cu flori şi frunze, figuri groteşti, dar şi motive orientale: elemente vegetale exotice stilizate, animale fantastice, motivul vasului cu flori, al delfinilor unduitori, motive geometrice). Coloritul este unul viu, delicat şi piatra este ajustată cu fineţe ca şi reliefarea stucaturilor[12].

Lângă casele pe care le cumpărase în anul 1681 cu locul şi heleşteul de la jupâneasa Rada, fata lui Marco *ot* Mogoşoaia, Brâncoveanu ridică lângă acestea o biserică ce va servi drept paraclis al palatului, pe care-l va ridica pe dărâmăturile caselor, pe care le cumpărase. Pisania pusă pe uşa acesteia, datând din 20 septembrie 1688, ne comunică următoarele: „*Sv(ă)ntă <această biserică ac>ărie <hra(m)ul (sfintelui marelui muce)nic> Ghiorghie den pajişte spre slava Domnuluicelui ce în trei obraze şi o fiinţă Dumnezău să măreşte şi să proslăveşte în veci, o au rădicat şi o au făcutu Constadin Brăncoveanulu vel logofăt, întâi ca prea sfântu numele cel de preste toate numele a lu Dumnezău neprestan să se cânte şi să se slăvească, şi apoi ca bună pomenire lui şi părinţilor lui în neuitatu să lase şi să rămâie; care s-au zidit în zilele creştinului domn Io Şărban Cantacuzino Băsărab Voevod; de la Spâsenie lumii 1688, sept[em]vrie 20*"[13].

10. Corina Nicolescu, *op. cit.*, p. 67.
11. *Ibidem*, p. 60.
12. Neculai Şandru, *Prinţul aurului*, Editura Albatros, Bucureşti, 1972, p. 75.
13. *Inscripţii medievale ale României*, I, *Oraşul Bucureşti*, red. Alexandru Elian, Editura Academiei, Bucureşti, 1965, p. 282.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Planul palatului este drept şi completat de un pridvor ridicat pe şase coloane de cărămidă. Faţadele, tăiate pe la mijloc de un brâu lat, sunt despărţite în două registre decorate. Cel inferior are panouri dreptunghiulare, iar cel superior prezintă două serii de arcaturi. Starea sa este una bună şi zugrăvelile interioare vechi sunt cele originale şi doar retuşate de un meşter priceput în ultimii ani ai lui Brâncoveanu[14].

Biserica are acelaşi tip arhitectonic cu cea de la Doiceşti şi nu se deosebeşte de aceasta ca interior decât prin despărţirea prin stâlpi, în loc de zid masiv, a naosului în care se afla tronul Domnului şi scaunele curtenilor, de pronaosul unde se află scaunul Doamnei şi a suitei sale şi prin bogăţia tâmplei de lemn în care rinceau-urile de ramuri de stejar cu ghindă, motivele stilizate din faună şi floră, care decorează diferitele registre, în care se împarte tâmpla de la crucifixul de sus până la poalele icoanelor de jos. Pridvorul (3,05x5,75 m.) arată tipul de tranziţie al bisericii din timpul lui Şerban Cantacuzino[15].

Aubry de la Motraye (1674-1743) porneşte de la Constantinopol în octombrie 1714 şi la 14 octombrie ajunge în Bucureşti. *„Am părăsit acest oraş pe la ceasurile cinci după amiază, şi pe la şapte, am trecut pe lângă o clădire destul de mare şi măreaţă. Am întrebat pe călăuza noastră, ce era: ne-a răspuns că era un palat care se numea Mogoşoaia şi care fusese clădit de ultimul domn al Ţării Româneşti. Am avut curiozitatea de a intra înăuntru pentru a-l vizita: l-am găsit clădit cu multă simetrie după moda europeană, împodobit pe înăuntru cu plafoane bogat sculptate şi cu picturi bune; dar mobilele fuseseră ridicate de slujitorii Porţii pe vremea mazilirii nefericitului său stăpân. Era transformat acum în han, pentru adăpostirea călătorilor. Cum D. Fabrice îşi ia bucătarul cu el, l-a pus să găsească o masă bună cu vânat, din care e belşug în ţară şi pe care-l cumpărase, şi cu nişte peşte, pe care ni l-a scos paznicul dintr-un eleşteu aflat într-o grădină frumoasă care ţine de această casă şi dintr-un râuleţ ce curge pe lângă zidurile ei"*[16].

Când La Motraye vorbeşte de caracterul „*european*" al palatului o face fără îndoială pentru a-l deosebi de monumentele văzute în Bucureşti sau la Istanbul. Marea noutate a stilului brâncovenesc este vădita lui înrâurire italienească. Epoca lui Constantin Brâncoveanu, judecată după operele lăsate, este singura epocă de destindere, în care un surâs vioi şi optimist a luminat faţa trudită a neamului nostru[17].

Aşezat pe lungile sale terase de cărămidă tăiate prin trepte de piatră palatul aduce aminte de casele graţioase de pe canalul Grande. Casele noastre au avut întotdeauna

14. Grigore Ionescu, *Bucureşti - Oraşul şi monumentele sale*, Editura Tehnică, Bucureşti, 1956, p. 76.
15. Virgil N. Drăghiceanu, *Palatele lui Constantin Brâncoveanu din Doiceşti, Potlogi, Mogoşoaia*, p. 23.
16. *Călători străini despre Ţările Române*, VIII, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1983, pp. 528-529.
17. Nicole Iorga, *Inscripţii din bisericile României*, I, Bucureşti, Institutul de Arte Grafice şi Editura Minerva, Bucureşti, 1905, pp. 214-215.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

şi mai au cerdacuri, fie că sunt ţărăneşti, fie că sunt boiereşti. De altfel, în toate timpurile s-au zidit case pentru boieri de către ţărani în care elementele ţărăneşti erau dezvoltate fără a-şi pierde caracterul. Să nu credem încă că cerdacul e o creaţie românească. În toate arhitecturile mediteraneene au existat elemente similare, ca de exemplu Miradorul din Spania. Loggia e un element de aceeaşi provenienţă, cu deosebirea că la noi n-a fost întrebuinţată decât foarte puţin, pe când cerdacul s-a popularizat şi se găseşte în toate dimensiunile[18].

Ansamblul de la Mogoşoaia era alcătuit dintr-o curte principală în care se intra pe sub o poartă, construcţie de plan pătrat, boltită cu o cupolă pe pandantivi. În axul porţii era amplasat palatul, în rând cu poarta de intrare în colţul de sud-vest se afla vechea casă cumpărată de Brâncoveanu în anul 1681, iar în colţul de nord-est al incintei era cuhnia; biserica rămânând în afara incintei mari, în imediata apropiere a porţii de intrare.

Turnul porţii de intrare a suferit modificări succesive însă şi-a păstrat parterul în forma sa originală, iar foişorul de piatră de la etaj şi scara, şi ea tot din piatră, sunt de la începutul secolului al XX-lea, dar existase probabil unul şi la origine[19]. (*Foto 1*)

Coloanele aşezate pe socluri, care încadrau intrările principale, aveau pe faţa anterioară câte un leu, iar deasupra intrării, tăiat de acoladă, în colţuri se găsea stema familiei Cantacuzinilor – vulturul bicefal şi stema ţării, corbul cu crucea în cioc legată prin lujeri de acant, care marchează caracterul de reşedinţă domnească a palatului, în timp ce fusul coloanelor era decorat cu ghirlande vegetale dispuse în spirală[20].

De-a lungul zidului nordic al incintei principale, în prelungirea cuhniei, se aflau iniţial locuinţele slujitorilor, către grădină se afla o clădire, care la parter era destinată gheţăriei, iar la etaj un foişor de petrecere şi odihnă pe timpul verii. Zidul incintei era străpuns de două porţi, una la nord pentru intrarea directă în grădină şi alta la est care făcea legătura cu biserica. Din zidurile vechi se mai păstrează fragmentar doar pe laturile de nord, sud şi est şi în urma studierii lor se poate afirma că nu aveau nici un sistem de apărare, ci îndeplineau doar rol de împrejmuire[21].

Cuhnia (*bucătăria*) era de formă pătrată cu un turn lanternă octogonal, evazat treptat spre bază, ca o pâlnie, pentru a se racorda cu planul încăperii. Sistemul de boltire este de origine meridională. Turnul lanternă este prevăzut cu opt ferestre care, împreună cu cele patru coşuri de pe colţuri, asigurau iluminatul încăperii, evacuarea fumului şi întreţinerea focului. Sub deschiderea pâlniei turnului lanternă este aşezată vatra, lungă de doi metri, în care se ardeau lemne întregi aduse din pădure. În jurul

18. G.M. Cantacuzino, *Izvoare şi popasuri*, Editura Eminescu, Bucureşti, 1977, pp. 79-80.
19. Radu Popa, *Mogoşoaia*, Editura Meridiane, Bucureşti, 1967, p. 21.
20. Corina Nicolescu, *op. cit.*, p. 61.
21. I.N.M.I., fond *D.M.I., Mogoşoaia*, arh. Luisa Ştefănescu, filele 1-3.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

încăperii centrale erau încă patru încăperi mai mici, boltite, destinate păstrării proviziilor şi ustensilelor bucătarului şi a ajutoarelor sale[22].

Palatul a suferit mici transformări datorate Marthei Bibescu şi avea iniţial 33 m. lungime şi 24 m. lăţime, având faţada principală orientată la est, un pridvor uşor dezaxat către sud, iar lateral două corpuri ieşite către sud şi nord, ultimul având la etaj un foişor. În jurul unor beciuri adânci, care ocupau aproape o treime din suprafaţa construcţiei, se grupau în mod ordonat şase încăperi ale parterului legate între ele cu trei căi de acces exterioare. La etaj se aflau apartamentele domneşti şi săli de recepţie dispuse simetric faţă de axul transversal al clădirii, de o parte şi alta unei mari logii centrale, orientată cu vederea spre lac[23]. Mogoşoaia nu avea un sistem de comunicare pe verticală între cele două niveluri, dar avea totuşi o separare clară a apartamentelor Domnului şi celor ale Doamnei[24]. (*Foto 2, 3*)

Foişorul a fost aşezat cu mijlocul pe axa longitudinală a clădirii, ce corespunde mijlocului loggiei de pe latura opusă. Are o bază plină şi un etaj compus dintr-o încăpere deschisă şi boltită. Bolta zugrăvită cu motive geometrice şi vegetale stilizate se sprijinea pe o colonadă de piatră cu bazele şi fusele tratate sobru, iar capitelurile sculptate cu mascheroni. Coloanele erau aşezate pe o balustradă masivă din piatră ajurată bogat cu motive florale[25]. În calota foişorului se păstrează porţiuni din pictura originală alcătuită din motive florale şi pătrate cu un decor albastru, care imita plăcile din faianţă de Iznik[26]. Peretele de vest era preparat cu var gras şi tulpini de cânepă în grosime de 10 mm. („*intonaco*") şi avea aplicată o tencuială grosieră din var şi nisip („*arricio*"). Culorile folosite erau: roşu, verde de pământ, albastru smalţ şi galben. Pictura murală executată este „*a fresco*" deoarece are transparenţa specifică frescei dar şi „*a secco*" pentru că este şi mată cu tuşă păstoasă[27]. (*Foto 4*)

De-a lungul axului central al clădirii un coridor pune în legătură directă loggia şi foişorul. Boltirea diferită a celor două jumătăţi ale coridorului, în lunete şi cilindric, determină spaţial impresia a două încăperi. Iluminatul se face prin zonele din piatră traforată aşezate deasupra uşilor ce răspund în foişor şi în loggie[28]. Loggia din capătul de vest al coridorului central este o terasă largă cu peretele exterior înlocuit de o colonadă ce deschidea o privelişte asupra grădinii, a lacului şi a codrului. Coloanele

22. Neculai Şandru, *op. cit.*, p. 82.
23. I.N.M.I., fond *D.M.I., Mogoşoaia*, arh. Luisa Ştefănescu, fila 3.
24. Tereza Sinigalia, *Arhitectura de zid din Ţara Românească în secolele XIV-XVIII*, Editura Vremea, Bucureşti, 2003, p. 473.
25. Neculai Şandru, *op. cit.*, p. 84.
26. Corina Nicolescu, *op. cit.*, p. 85.
27. I.N.M.I., fond *D.M.I., Mogoşoaia*, ing. Ioan Istudor, *Consideraţii tehnice asupra picturilor de la Palatul Mogoşoaia*, fila 1.
28. Neculai Şandru, *op. cit.*, p. 84.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

din piatră aveau fusele ornamentate cu ghirlande răsucite din vrejuri şi frunze şi capitelurile înflorate. Ele se sprijineau pe o balustradă de piatră din panouri pline ajurate cu motive vegetale, stema Ţării Româneşti, motivul oriental al vasului cu flori şi al siluetelor ondulate de delfini. Bolta ei, construită în sistemul lunetelor, se sprijinea pe console de piatră sculptată cu mascheroni (element de factură apuseană asimilat artei brâncoveneşti)[29]. *„O loggia ar putea fi definită aşa: o cameră larg deschisă pe o latură, un soi de vestibul central exprimînd în faţadă motivul principal printr-o colonadă, sau arcade şi stîlpi de zidărie"*[30].

Beciurile erau accesibile printr-un gârlici aliniat laturii de nord, ce coboară paralel cu faţada de est şi sunt alcătuite din patru compartimente egale de formă pătrată cu dimensiunile de 6x6 m. dispuse în jurul unui stâlp central de formă dreptunghiulară, pe care se descarcă patru arce semicirculare, ce susţin tot atâtea calote dispuse pe pandantivi, iar iluminarea se face prin trei ferestre traforate, aflate pe latura de est[31].

Parterul palatului era destinat slujitorilor şi la origine era compus din opt încăperi dispuse în jurul pivniţei centrale, însă au fost construite noi ziduri şi trei scări interioare care au schimbat aspectul iniţial[32].

Scara principală era alipită foişorului dinspre lac unde era şi intrarea principală şi se ridica de a dreapta şi stânga foişorului alipită zidului, dar care nu mai există astăzi întrucât a căzut cu foişorul, care a fost şi el micşorat cu prilejul restaurării. Scara secundară, scara de serviciu, se ridica spre foişorul cu colonadă de la nord. Ambele scări erau din lemn, iar meşterii au lăsat un loc în zid pentru o eventuală scară de piatră. Etajul cuprinde, după moda bizantină, apartamentul Doamnei, gineceul şi pe cel al Domnului, andronitideul[33]. Toate încăperile etajului, înalte şi bine luminate prin ferestre (mai mici decât cele actuale) arcuite la partea superioară erau acoperite cu bolţi mănăstireşti cu lunete.

Casa, pe vremea lui Brâncoveanu, era acoperită cu motive decorative şi florale. Timpul şi ruina au dezlipit aproape complet aceste tencuieli ornamentale[34]. Interiorul prezintă încăperi boltite cu o decoraţie de stuc şi unele camere aveau picturi murale cu scene istorice, ca de exemplu călătoria lui Constantin Brâncoveanu la Constantinopol[35]. Pe lângă sculpturile şi zugrăvelile valoarea şi diversitatea mobilierului completau frumuseţea interiorului. În foişor şi în loggie erau divane joase şi moi, lipite de perete, scaune şi măsuţe pitice din lemn sculptat şi aurit, iar

29. *Ibidem*, p. 85.
30. G.M. Cantacuzino, *op. cit.*, p. 80.
31. I.N.M.I., fond *D.M.I.*, *Mogoşoaia*, arh. Luisa Ştefănescu, fila 3.
32. Radu Popa, *op. cit.*, p. 21.
33. Virgiliu N. Drăghiceanu, *Palatele lui Constantin Brâncoveanu* ..., p. 26.
34. Nicolae Iorga, *Inscripţii din bisericile* ..., I, p. 220.
35. Vasile Drăguţ, *Arta brâncovenească*, p. 19.

www.muzeubucurestiului.ro / www.cimec.ro

pernele de puf, îmbrăcate în mătase roşie, erau aşezate pe ele. Fructele şi florile erau aşezate pe vase din aur şi argint, iar tipsiile umplute cu apă, smirnă, tămâie şi uleiuri erau aşezate pe trepiede de lemn şi înmiresmau aerul. Covoarele viu colorate, aduse din Levant, acopereau dalele de cărămidă smălţuită sau de marmură a pardoselilor. În pereţii anticamerelor erau nişte nişe care adăposteau cărţi legate în piele sau ferecate cu argint şi metale preţioase[36].

Faţadele palatului erau tencuite în întregime şi împărţite în două registre inegale, cel superior fiind mai înalt, despărţite printr-un brâu median şi subliniate de o cornişă puternic profilată, ascunsă sub straşina evazată. Faţadele mai aveau o bogată decoraţie de stucatură policromă, dispusă de-a lungul brâului cornişei, în jurul ferestrelor şi uşilor sau la colţurile clădirii, sub forma unor pilaştri, ce alcătuiau un sistem ornamental. Contrastul rezultat din prezenţa acestor zone colorate cu un relief aproape plat, în câmpul neted, luminos, de culoare albă a faţadelor tencuite, pe care se detaşau net registrele de umbră ale volumelor pridvorului şi corpurilor laterale, aveau un efect plastic deosebit[37].

Principalul material utilizat la ziduri şi bolţi a fost zidăria de cărămidă de bună calitate având o dimensiune de 28x14x4 cm. în alternanţă cu mortar de var şi cu o grosime a rosturilor de 4-4,5 cm. Grosimea zidurilor era la beciuri şi parter în jur de un metru, iar la etaj de 80 de cm. Piatra folosită ca element decorativ – coloane, console, balustrade şi plăci traforate, este de natură calcaroasă şi poate proveni de la cariera de la Albeşti, de lângă Câmpulung Muscel. Planşeele dispuse peste încăperile parterului erau susţinute de grinzi foarte groase de stejar masiv cu secţiunea de 35-40 cm., aşezate la o distanţă de maxim un metru, iar peste grinzi era bătută o podină formată din dulapi de stejar foarte laţi, groşi de până la 10-12 cm. peste care se aşezase o umplutură de pământ, ce forma stratul superior al pardoselilor[38].

Deoarece ridicarea acestui palat a trezit ura vrăjmaşilor săi, care au încercat prin intrigile lor să fie mazilit în anul 1703, Domnul a mers la Adrianopole, unde a fost bine primit, şi pentru acest lucru la întoarcere el a pus să se picteze pe pereţii unei camere a palatului scene din timpul primirii sale de către sultan[39].

Deasupra uşii de la intrare pe peretele de est mai există fragmente de pictură murală reprezentând motive decorative vegetale. Preparaţia peretelui în vederea pictării („*intonaco*") este aplicată pe o tencuială de egalizare din mortar de var şi nisip şi se pot observa urmele unui desen preparator incizat (*cercuri*). Paleta coloristică este destul de săracă şi pigmenţii folosiţi au fost miniu de plumb pentru trasarea

36. Neculai Şandru, *op. cit.*, p. 86.
37. I.N.M.I., fond *D.M.I.*, *Mogoşoaia*, arh. Luisa Ştefănescu, fila 5.
38. *Ibidem*, fila 5.
39. Virgil N. Drăghiceanu, *În amintirea lui Constantin* ..., p. 87.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

benzii roşii, albastru smalţ şi negru obţinut din cărbune de lemn[40].

Arhitectul G.M. Cantacuzino a caracterizat palatul de la Mogoşoaia astfel: *„Acest edificiu e rezultatul colaborării timpului cu veleităţile umane, rezultatul succesivelor distrugeri şi reclădiri, adaptări şi remanieri, avataruri şi izbânzi, care s-au încheiat la sfârşit printr-o fericită armonie"*[41].

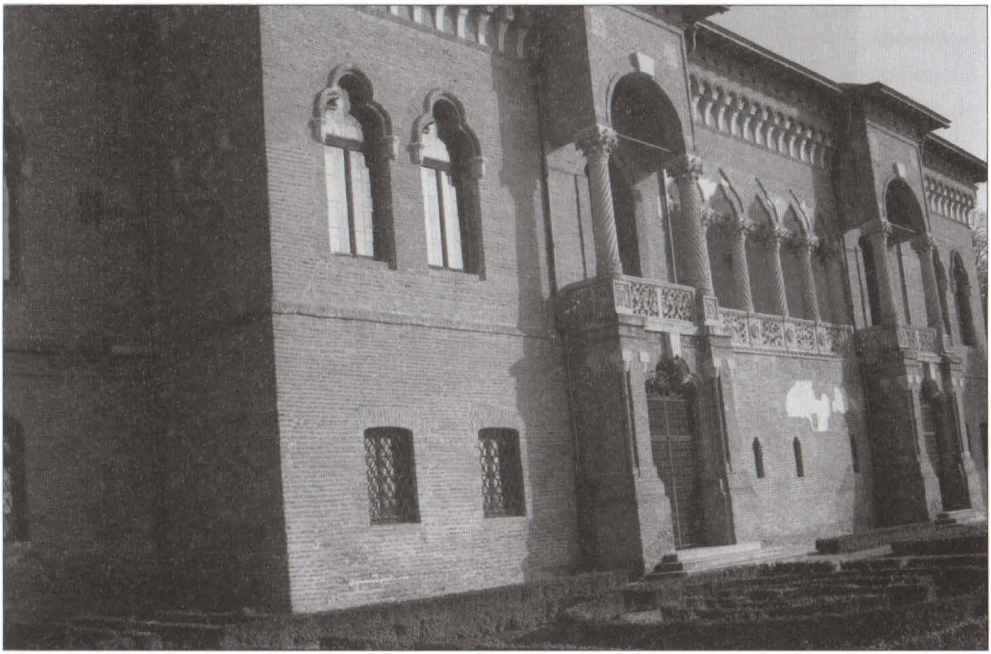
40. I.N.M.I., fond *D.M.I.*, ing. Ioan Istudor, *Consideraţii tehnice asupra picturilor de la Palatul Mogoşoaia*, fila 1.

41. arh. Eugenia Greceanu, *Curţile lui Constantin Brâncoveanu*, în vol. *Moştenirea brâncovenească*, 2008, p. 61.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

SUMMARY

Ruler Constantin Brancoveanu's contribution in the elaboration of the Romanian architectural style was widely debated and agreed upon. It was during his time that the most representative art features werer cryistallized in Walachia – art features having become paradigmatic for the artists to come, be they architects or decorators. The Mogosoaia Palace remained, in this respect, a fundamental issue.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro